

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.III.20.066/2023/7/I.

A felperes: Felperes1

(cím2)

A felperes képviselője:

Bihari Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd

(cím4)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda;

ügyintéző: dr. Waldmann Gábor János ügyvéd

(cím6)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségéből származó igény

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Székesfehérvári Törvényszék 15.P.20.004/2021/28. számú ítélet

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

felperes, 29. sorszám alatt

K ö z b e n s ő í t é l e t

Az ítéltábla megállapítja, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2008. május 23. napján létrejött HIT 1802908 számú kölcsönszerződés érvénytelen.

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit ezt meghaladóan – a perköltség viselésre irányuló rendelkezésekre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására, és újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítéltábla a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét 423.400 (négysszázhuszonháromezer-négysszáz) forintban, míg a felperes és az alperes másodfokú perköltségét egyaránt 165.100 (egyszázhatvanötezer-egyszáz) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felek (helyesen: a felperes és az alperes jogelődje) között 2008. május 23-án létrejött HIT1802908 számú kölcsönszerződés érvénytelen. A szerződést visszamenőlegesen érvényessé nyilvánította oly módon, hogy az induló ügyleti kamat mértéke 10,81 százalék, továbbá a felperes az árfolyamváltozásból eredő kockázat következményeit 197,015 forintos árfolyamig köteles viselni. Kötelezte a felperest, hogy tizenöt napon belül 5.292.610 forintot, s annak 2021. november 1-jétől a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat kétszeres mértéke szerinti kamatát, valamint 297.980 forint perköltséget fizessen meg az alperesnek. Megállapította, hogy a (felperes és az alperes jogelődje között létrejött) opciós szerződés 5. pontja és az Üzletszabályzat (ÜSZ) II/7. pontja érvénytelen, s kötelezte az alperest tizenöt napon belül a Típus1 2007 típusú, forgalmi rendszám1 forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyve, valamint a korlátozó bejegyzés törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására a felperesnek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és a felperest 109.300 forint, míg az alperest 36.000 forint feljegyzett eljárási illeték megfizetésére kötelezte az államnak.

[2] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az alperes (pontosabban jogelődje, a cég1), mint kölcsönadó, valamint a felperes, mint adós között 2008. május 23-án jött létre gépjármű vásárlásához kapcsolódó deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek egyedi része a kölcsön adatait, az ÜSZ elnevezésű része pedig az általános szerződés feltételeket tartalmazta. Az egyedi rész alapján az alperes jogelődje 4.258.935 forint kölcsön nyújtását, míg a felperes e kölcsönösszeg 120 hónapon keresztül, havi 55.976 forint összegű törlesztőrészlet útján visszafizetését vállalta. A THM 11,10 százalék volt, az ügyleti kamat százalékos mértékű feltüntetése ugyanakkor a szerződésben elmaradt. Mértékadó devizanemként a svájci frankot (CHF) kötötték ki, a felperes által fizetendő saját részt pedig 500.000 forintban határozták meg. Fix deviza konstrukcióban állapodtak meg, melynek alapján a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik, a fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén pedig a futamidő – azonos törlesztőrészletek mellett – meghosszabbodik. Az ÜSZ határozta meg a kamatváltozás I., a

kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) fogalmait, a szerződésben használt árfolyamot, a mértékadó devizanemet, a rendkívüli árfolyameseményt, s írta elő, hogy a kölcsönvevő vételi jogot köteles engedni, a hitelező pedig a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzés törléséhez szükséges nyilatkozatot akkor köteles kiadni, ha a kölcsönvevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Az ÜSZ V/6. pontja értelmében, amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem a magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönvevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke EUR esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása.

[3] A kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a felperes és az alperes jogelődje között opciós szerződés és gépjármű adásvételi szerződés is létrejött.

[4] A kölcsönszerződést a felek 2013. április 23-án akként módosították, hogy a felperes 2013. május 25-étől a szerződéses futamidő végéig, 2017. július 25-éig havi 61.452 forint részletet köteles fizetni. Mivel e kötelezettségének nem tett eleget, az alperes 2013. augusztus 27-én kelt levelében a szerződést azonnali hatállyal felmondta, s felszólította az adóst 6.030.015 forint tartozásának megfizetésére.

[5] A felperes elsődleges kereseti kérelmében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását arra hivatkozással kérte, hogy az a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdésének b) és c) pontjaiba ütközik, mivel a THM meghatározása nem valós, valamint nem tartalmazza százalékos mértékben az integrált casco díját és az ügyleti kamatot. Érvelt azzal is, hogy a szerződés egyedi részének a mértékadó devizanemet meghatározó 7. pontja, valamint az ÜSZ V/6. pontja is érvénytelen, ugyanis kockázatfeltárány nyilatkozatot nem tartalmaz. Egyebekben az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelen, semmis. Ha pedig az volna megállapítható, hogy őt az árfolyamváltozásból eredően fizetési kötelezettség terheli, úgy annak mértéke a különbözet harminc százalékánál magasabb nem lehet. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte úgy, hogy az érvénytelen rendelkezések a szerződésből kiesnek, másrészt harminc százalékos árfolyamkockázatot vállal. Mindemellett a gépjármű törzskönyvének kiadására is kérte az alperes kötelezését, utalva arra, hogy az opciós szerződés 5. pontja, valamint az ÜSZ II/7. pontja semmis.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a THM az ügyleti kamatot is magában foglalja. Bár százalékos mértékben nem tüntették fel, az meghatározható, s nem vitatható, hogy a felperessel ügyleti kamat megfizetésében állapodtak meg. A szerződéses adatokból meghatározható, hogy a kamat százalékos mértéke 10,81 százalék. Véleménye szerint az integrált casco beépítése a szerződéses kamatba nem érvénytelen. Hivatkozott arra, hogy az ÜSZ V/6. pontja külön kockázatfeltárány nyilatkozatot tartalmaz, s az ÜSZ további rendelkezéseivel együttesen világosan megállapítható, hogy a szerződés árfolyamkülönbözetről rendelkezik. Mivel a szerződéskötés napján a HUF/CHF árfolyam 151,55 HUF/CHF volt az irányadó árfolyam, harminc százalékos árfolyamemelkedéssel kalkulálva a felperest 197,015 HUF/CHF értékig terhelte árfolyamkockázat. A szerződés felmondásakor a fennálló tartozás 4.378.442 forint volt, mely az ítélelhozatalig 5.292.610

forintra nőtt. Utalt arra, hogy a törzskönyv kiadására addig nem köteles, amíg a felperes valamennyi fizetési kötelezettségét maradéktalanul nem teljesíti.

[7] Az elsőfokú bíróság a keresetet túlnyomórészt alaptalannak ítélte meg.

[8] Megállapította, hogy a THM mértékét az alperes jogelődje a régi Hpt. 212. §-ában és 213. § (1) bekezdésének b) pontjában írt módon határozta meg. Az integrált casco díja kapcsán kiemelte, annak a szerződéses kamatban meghatározása érvénytelenséget nem eredményez. Az ügyleti kamat százalékos mértékének feltüntetése hiányában ugyanakkor a szerződés a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének c) pontját sérti, ami viszont teljes érvénytelenséghez vezet. Mindemellett nem kétséges, a felperest ügyleti kamatfizetési kötelezettség terhelte, s az érvénytelenség oka – az érvénytelen szerződésnek a megkötés időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánításával – kiküszöbölhető. A beszerzett igazságügyi szakértői vélemény (szakértő1 igazságügyi szakértő 42. számon benyújtott és 49. számon kiegészített szakvéleménye) alapján az ügyleti kamat induló mértéke 10,81 százalék volt. Mindemellett megállapította, a szerződés egyedi része nem szól az árfolyamváltozásról, a változás futamidő alatti, akár jelentős mértékéről, annak hatásáról, lehetséges okairól, az adós fizetési kötelezettségére gyakorolt hatásáról, s külön szövegezett árfolyamkockázati tájékoztató sem volt. Az ÜSZ-ben szétszórva, megtévesztő szövegezéssel nyújtott tájékoztatás tartalma nem megfelelő, ezért az árfolyamkockázat fogyasztóra áthárítása tisztességtelen, mely a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján e rendelkezések semmisségét vonja maga után.

[9] Mivel az árfolyamkockázat a Kúria 2/2014. PJE határozata alapján a főszolgáltatás része, figyelmen kívül hagyása esetén a szerződés nem teljesíthető, ami a szerződés teljes érvénytelenségéhez vezet. Mindemellett a felperes tudott arról, hogy a konstrukcióból eredően az árfolyam és a deviza kamata változhat, csupán abban bízhatott, hogy a fix összegű részlet fizetése mellett rendkívüli árfolyamkülönbség nem merül fel. Hátrányára írható, hogy az ellentmondásos adatok, szövegezés tisztázását nem kérte, így az elsőfokú bíróság is megalapozottnak minősítette, hogy harminc százalékos mértékű árfolyamemelkedést kell felvállalnia. Az érvénytelen szerződés úgy nyilvánítható tehát érvényessé, hogy az ezt meghaladó árfolyamkockázat kiterhelése tisztességtelen a fogyasztóra.

[10] Mivel az ezen alapuló számítás szerint is a felperesnek 4.378.448, forint tartozása állt fenn, az alperes a szerződést alappal mondta fel. Időközben a keletkezett kamatok és költségek, valamint a jóváírt casco díj miatt a tartozás 5.292.610 forintba nőtt. Az alperes aggálytalan számítására figyelemmel az elsőfokú bíróság 2021. november 1-jei zárással végezte el a felek közötti elszámolást, s így hosszabb idejű, a felek által nem vitatott nyolcéves időszak is lezárható.

[11] Az elsőfokú bíróság az opciós szerződés 5. pontjának és az ÜSZ II/7. pontjának a vételi jogot tartalmazó rendelkezéseit a régi Ptk. 374. § (2) bekezdésébe ütköztetve, érvénytelennek ítélte meg, ezért rendelkezett az érintett személygépkocsi törzskönyvének és a korlátozó bejegyzés törléséhez szükséges nyilatkozat kiadásáról.

[12] A törvényszéknek az alperest (helyesen: felperest) terhelő késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezését az ÜSZ VIII/2. pontja alapján határozta meg, a perköltség viselése felől pedig a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján, a pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően rendelkezett.

[13] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; elsődlegesen annak megváltoztatását úgy kérte, hogy a másodfokú bíróság a kamat százalékos mértékének meghatározását mellőzze, s állapítsa meg, 2.818.898 forint megfizetésére köteles, és kérte havi 50.000 forint részletfizetés engedélyezését. Másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Nem vitatta, hogy a szerződés érvénytelen, s azt sem, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat következményeit 197,015 forint/svájci frank árfolyamig köteles viselni. Szerinte a szerződést 10,81 százalék ügyleti kamattal nem lehet érvényessé nyilvánítani, egyrészt mert ez a kamatmérték valamilyen mértékben integrált casco biztosítás díját is magában foglalja, másrészt pedig akár a jegybanki alapkamattal is indokolt lehet az elszámolás. Kiemelte: az integrált casco díj nem határozható meg. Utalt arra, hogy az alperes jogelődje egyrészt azt vállalta, kamat ellenében neki kölcsönt nyújt, másrészt azt, hogy casco díj ellenében, flotta szerződés keretében a gépjárműre casco biztosítási szerződést köt. Két egymástól független szolgáltatásról van szó, a régi Ptk. 228. § (3) bekezdése alapján pedig az érthetetlen, ellentmondó feltétel semmis. Nem értelmezhető, hogy az adósnak a faktorált casco díjat kamatban kell fizetnie, ugyanis a kamat a pénz használatának ellenértéke. Mivel pedig nem állapítható meg, a havi törlesztőrészletből mennyi az integrált casco összege, a kamat sem határozható meg egyértelműen. Ebből az is következik, hogy a harminc százalékos fixált árfolyamon történő tartozás összege sem határozható meg. Mindemellett hangsúlyozta, az alperes szerint az ügyletre befizetett 3.904.222 forintot, így 5.292.610 forint tartozása sem állhat fenn. Sérelmezte azt is, hogy az alperes 2013. augusztus 27-én kelt felmondására alapítja követelését, lejárt tőke követelését is egyösszegben terhelte ki, továbbá egyes díjakat értelmezhetetlen módon követel. Szerinte jogdogmatikailag kizárt az érvénytelen szerződés felmondása.

[14] 2022. március 15-én kelt beadványában a felperes fellebbezését úgy pontosította, hogy elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, és a perbeli szerződés forint hitelként érvényessé nyilvánítását kérte, úgy, hogy árfolyamkockázat nem terheli, és a szerződésből származó – integrált casco díjtól mentes – kamatokkal kell elszámolni. Másodlagosan az ítélet megváltoztatását, s a harminc százalékos árfolyamkockázat rá telepítése mellett, integrált casco díjjal korrigált, illetve a jegybanki alapkamatnak megfelelő kamattal elszámolás alkalmazását, harmadlagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

[15] A Győri Ítéltábla 2022. március 28-án kelt Pf.III.20.007/2022/4. számú végzésével a per tárgyalását az Európai Unió Bíróságánál (a továbbiakban: EUB) C-705/21. számon indult előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette, figyelemmel a régi Pp. 152. § (2) bekezdésére. E végzést az alperes fellebbezése folytán eljáró Kúria 2022. május 26-án meghozott Gf.V.30.217/2022/2. számú végzésével helybenhagyta.

[16] Az EUB a C-705/21. számú előzetes döntéshozatali eljárásban 2023. április 27-én hozott ítéletet, majd a folytatódó eljárásban a felperes fellebbezését azzal a módosítással tartotta fenn, hogy az ítéltábla a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint állapítsa meg,

az érvénytelen szerződés alapján a tartozást megfizette, így nem tartozik. Hangsúlyozta, hogy a szerződés érvényessé nyilvánításának bizonyosan nem lehet helye. Előadta, a szerződés jogellenes felmondásáig 3.529.522 forintot fizetett meg. A futamidő százhusz hónap helyett hatvanhárom hónapig tartott, az alperes ezért kizárólag erre az időre kérhet teljesítést, s nem tarthat igényt a 2018. május 23-ig járó fizetési többletre. Az integrált casco díj tekintetében utalt arra, a díj devizában nem használható fel, az alperes jogelődje azt devizában nem is számíthatta volna fel. A casco díjat az alperes a kamatban érvényesíti, ami nem jelentheti azt, hogy a casco díj maga a kölcsönadott tőke kamata lenne. Aggályos az is, hogy a casco díjat az alperes jogelődje a biztosító felé forintban teljesítette, de ezt az összeget tőle árfolyamkülönbséggel növelten szedte be. Szerinte a szerződés eredeti havi 55.178 forint törlesztőrészletébe az integrált casco díj beépítésre került.

[17] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Kiemelte, hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárás keretében nem vizsgálhatja a belső jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét, s nem értelmezheti a tagállam jogát. Az EUB az uniós jogot értelmezi, amely az adott ügyben érintett felekre terjed ki, s főszabály szerint nincs erga omnes hatálya. Az EUB C-705/21. számú ügyben hozott ítéletének relevanciája azért sem lehet, mert az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító kikötés tisztességtelen jellegéhez fűződő jogkövetkezmények tárgyában foglalt állást, s ezt a jelen ügyre nem lehet irányadónak tekinteni. Ennek háttere az, hogy a deviza alapú szerződés az árfolyamkockázat adósra hárítása miatt nem minősülhet tisztességtelennek, ugyanakkor, ha a bizonyítási eljárás során az nyer megállapítást, hogy a pénzintézet a vele szerződő fogyasztót nem tájékoztatta az árfolyamkockázat korlátlan viseléséről, úgy a bíróság a szerződés árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenségét – az egyenlőtlenségnek a fogyasztót hátrányosan érintő jelentős mértéke folytán - megállapíthatja. Az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezés tisztességtelensége nem jelenti önmagában azt, hogy az árfolyamkockázat fogyasztóra hárítása is tisztességtelen. Mindemelletl kifejtette, a belső jog rendelkezései alapján a bíróságnak elsődlegesen a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie, ami összhangban áll a Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelve (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdésében foglalt szabályozással is. Az érvényessé nyilvánításnak nem lehet következménye, hogy az árfolyamkockázat viselése alól a fogyasztó teljes mértékben szabadulhat. Utalt arra, a tisztességtelen szerződési feltétel a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíthető. Hivatkozott végül az Európai parlamentnek és a Tanácsnak a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló 2014/17/EU irányelvére, amelynek 23. cikk (4) bekezdése alapján húsz százalék mértékű árfolyamkockázat viselését tekinti olyannak, amelynek viselésére a fogyasztó tájékoztatás hiányában is köteles.

[18] A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

[19] A másodfokú bíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy a törvényszék ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül, s nem érintette a törvényszék ítéletének nem a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonására vonatkozó, az opciós szerződéssel összefüggő rendelkezéseit.

[20] A fellebbezési eljárásban nem volt vitatott, hogy a felperes és az alperes jogelődje között HIT1802908 számon létrejött szerződés a törvényszék ítéletében megjelölt okokból érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása kapcsán ugyanakkor az elsőfokú bíróság által alkalmazott módszertannal az ítéltábla nem értett egyet, a jogkövetkezmények helyes tartalommal történő levonásához szükséges adatok pedig maradéktalanul nem állnak rendelkezésre, másrészt ezt kontradiktórius eljárás keretében megvitatni szükséges, ezért a jogalapi és az összegszerűségi kérdések elkülöníthetősége folytán a régi Pp. 213. § (3) bekezdése alapján az ítéltábla a szerződés érvénytelenségét közbenső ítélettel megállapította, az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit pedig ezt meghaladóan – a perköltség viselésre irányuló rendelkezésekre is kiterjedően – a régi Pp. 252. § (3) bekezdésére hivatkozással hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására, és újabb határozat hozatalára utasította. Megjegyzendő, hogy az elsőfokú ítéletnek a szerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezése nem emelkedhetett részjogerőre, figyelemmel arra, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) 37. § (1) és (2) bekezdései helyesen főszabályként csak egységes, marasztalásra irányuló kereset előterjesztését engedik meg, melyből következően a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló igény nem önállóan értelmezhető és elbírálható petítum; a szerződés érvénytelenségének megállapítása tehát csak e marasztalási kereset jogcímeként értelmezhető.

[21] Az ítéltábla nem értett egyet az alperessel abban, hogy az EUB-nak a C-705/21. számú ügyben hozott ítélete nem irányadó. Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 267. cikkének b) pontja értelmében az EUB hatáskörébe tartozik az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok aktusainak értelmezése is. Az EUB az uniós jog absztrakt, valamennyi tagállamban azonos hatályú értelmét határozza meg, abban az értelemben, ahogy az uniós jogot annak kötelezővé válása óta értelmezni és alkalmazni kell, illetve értelmezni és alkalmazni kellett volna (például: C-177/20. számú ítélet 41. pont). A szerződés nem vitatott tisztességtelensége miatt a jogkövetkezmények levonása körében az uniós jognak az EUB általi értelmezésétől így jelen ügyben sem lehet eltekinteni.

[22] Az EUB a C-705/21. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében abból indult ki, az uniós jogalkotó által az Irányelv keretében követett célkitűzés arra irányul, hogy a felek közötti egyensúlyt akként állítsa helyre, hogy közben főszabály szerint fenntartja a szerződés egészének érvényességét, nem pedig arra, hogy a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződést semmissé nyilvánítsa. Mindemelllett a tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítása esetén a bíróság nem egészítheti ki a szerződést e feltétel tartalmának módosításával. Így a tisztességtelennek nyilvánított szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, és a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást. Ekként az ilyen kikötés tisztességtelen jellegének megállapítása azon ténybeli és jogi helyzet helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó e kikötés hiányában lett volna, többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli gazdagodásának visszatéríttetéséhez való jogot.

[23] Az EUB kifejtette azt is, annak érdekében, hogy a visszatartó erő érvényesülésének célja ne sérüljön, a tagállami bíróság nem orvosolhatja a szerződésnek az abban szereplő valamely kikötés tisztességtelen jellegéből eredő érvénytelenségét oly módon, hogy e szerződést érvényessé nyilvánítja, és egyidejűleg módosítja annak pénznemét és az

említett szerződésben rögzített kamatlábat, vagy maximálja e deviza árfolyamát. Az ilyen beavatkozás végeredményben e kikötés tartalmának megváltoztatását jelentené. Mindemellett, ha a kölcsönszerződést a tisztességtelen feltétel elhagyását követően teljes egészében meg kell semmisíteni, az ilyen feltétel kivételesen törölhető és helyettesíthető a nemzeti jog valamely diszpozitív, vagy a felek egyetértése esetén alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéssel; e lehetőség azokra az esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, úgy, hogy ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul. Ilyen esetben az érintett tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog diszpozitív rendelkezésével helyettesítése nem az egyetlen olyan következmény, amely az irányelvvel összeegyeztethető. Így a nemzeti jog olyan diszpozitív rendelkezése vagy az érintett kölcsönszerződés feleinek egyetértése esetén alkalmazandó rendelkezés hiányában, amely a szóban forgó tisztességtelen kikötések helyébe léphetne, ha a fogyasztó nem fejezte ki a tisztességtelen feltételek fennmaradására irányuló szándékát, és amennyiben e szerződés semmissé nyilvánítása különösen hátrányos következményeknek tenné ki őt, a fogyasztó védelmének az Irányelv értelmében biztosítandó magas szintje megköveteli, hogy a nemzeti bíróság a szerződő felek kölcsönös jogai és kötelezettségei közötti tényleges egyensúly helyreállítása céljából, belső jogának egészére figyelemmel, tegyen meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a fogyasztót meg lehessen védeni azon különösen hátrányos következményektől, amelyeket az említett kölcsönszerződés semmissé nyilvánítását vonhatja maga után, különösen attól, hogy a szolgáltató haladéktalanul követelhesse a kölcsön összegét a fogyasztótól.

Ha a nemzeti bíróság – figyelembe véve a kölcsönszerződés jellegét – úgy ítéli meg, hogy a felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, amelyben akkor lettek volna, ha e szerződést nem kötötték volna meg, e bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna. Jogosult arra, hogy a fogyasztó érdekeit védelemben részesítse többek között azáltal, hogy visszatéríteti neki azokat az összegeket, amelyeket a hitelező a tisztességtelennek ítélt feltétel alapján szedett be, azzal, hogy e visszatérítés a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történik. A bíróság hatásköre azonban nem terjeszkedhet túl azon a mértéken, amely feltétlenül szükséges a szerződő felek közötti szerződéses egyensúly helyreállításához, és ily módon a fogyasztónak azon különösen hátrányos következményektől való védelméhez, amelyeket a vonatkozó kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása válthat ki (C-705/21. számú ítélet 37., 38., 39., 41., 42., 44., 45.47., 48. és 49. pontjai).

[24] A fentiekből következően az érvénytelenség jogkövetkezményeinek az elsőfokú bíróság által alkalmazott módja az Irányelv rendelkezéseinek nem felel meg.

[25] Az ítéltábla rámutat arra is, hogy az integrált casco biztosítás díjának az alperes jogelődje által alkalmazott meghatározása a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésébe ütközően tisztességtelen. Az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételben foglalt konstrukció, amely az integrált CASCO biztosítás díját a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésben alkalmazott, csak a szerződés adatai alapján kiszámítható ügyleti kamatba úgy építi be, hogy a forintban megfizetett biztosítási díjat is akként számolja el, mintha devizában történt volna a teljesítés, s ezáltal a fogyasztót ennek az összegnek a vonatkozásában is árfolyamkockázat terheli, az ítéltábla megítélése szerint a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztességesség követelményének megsértésével egyoldalúan és

indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg, s mint ilyen, a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján önmagában is tisztességtelen, semmis.

[26] Mivel a bizonyítási eljárás nagyterjedelmű kiegészítése szükséges, a régi Pp. 252. § (3) bekezdésére utalással az ítéltábla - a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogalapi megállapítását [rég Pp. 213. § (3) bekezdése] követően - az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[27] A megismételt eljárásban az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását az EUB-nak a C-705/21. számú ügyben hozott ítéletén alapulóan kell elvégezni. Vizsgálni kell, az EUB-nak a C-520/21. számú ügyben hozott ítélete megállapításai jelen ügyre irányadóak-e, s fel kell hívni a felperest elszámolásának előterjesztésére és levezetésére. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az alperes jogelődjének szolgáltatása többirányú volt: nem csupán kölcsönösszeget bocsátott a felperes rendelkezésére, hanem a biztosító felé casco díj megfizetését is teljesítette.

A megismételt eljárásban irányadó, hogy a bíróságnak objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felekkel a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket, és fel kell hívniuk őket arra, hogy ezt az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemre vonatkozó követelmény érvényesülése érdekében a nemzeti eljárásjogi szabályokban erre előírtak szerint, kontradiktórius eljárásban vitassák meg (EUB 19/20. számú ítélete, 93. és 97. pontjai).

[28] A másodfokú bíróság a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján 423.400 forintban, míg a felek másodfokú perköltségét – hivatkozással a régi Pp. 252. § (4) bekezdésére és a Legfelsőbb Bíróság 4/2009. (XII. 14.) PK véleményének 2. pontjára – egyaránt 165.100 forintban állapította meg; e költségek viseléséről a törvényszéknek kell döntenie.

Az ítéltábla a felek másodfokú perköltsége körében jogi képviselőik általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíját vette számításba, amit a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) 3. § (2) bekezdésének a) pontja, (5) és (6) bekezdései, továbbá 4/A. § (1) bekezdése alapján, a kifejtett tevékenységgel arányban állóan határozott meg.

Győr, 2023. szeptember 27.

Dr. Maurer Ádám sk.
sk.

Dr. Szabó Péter sk.

Dr. Mészáros Zsolt

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró